

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Crèdits	0,72 de presencials (18 hores) 2,28 de no presencials (57 hores) 3 de totals (75 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Francisca Comas Rubí xisca.comas@uib.es	11:30	13:30	Divendres	19/09/2016	31/07/2017	C104
Bernat Sureda Garcia bernatsureda@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
Gabriel Barceló Bauzà gabriel.barcelo@uib.cat	09:00	11:00	Dijous	15/09/2016	28/02/2017	B-004

Contextualització

Aquesta assignatura, anomenada **Darreres aportacions sobre la història de la família i de la infància a l'Europa del Sud**, pertany al primer mòdul del Màster Universitari en intervenció socioeducativa en menors i família, adreçat als aspectes teòrics.

L'objectiu general d'aquesta assignatura dintre del Màster és el de formar als alumnes en els aspectes històrics de la intervenció en menors i família i la recerca en aquest àmbit, considerant-ho com a àrea de coneixement necessària per a qualsevol professional o investigador sobre menors i família.

Es tracta d'una assignatura obligatòria tant per l'itinerari investigador com professional, de tres crèdits (75hores).

Professorat que imparteix l'assignatura:

BERNAT SUREDA GARCIA. Doctor en Pedagogia per la Universitat de Barcelona. Catedràtic de Teoria i Història de l'Educació de la UIB. La seva línia d'investigació és la història de l'educació. És investigador principal del Grup d'Estudis d'Història de l'Educació de la UIB reconegut i finançat com a grup competitiu per la CAIB. És codirector de la revista Educació i Història i membre del consell editor de la revista History of Education & Children's Literature (HECL). Ha estat vicerector de la UIB i President del Consell Escolar de les Illes Balears. Ha publicat nombrosos llibres i articles sobre temes relacionats amb la seva especialitat, entre d'altres, 'La investigación en historia de la educación y otros espacios de socialización y formación de los jóvenes en el siglo XX,(2004); The photography and propaganda of the Maria Montessori method in Spain (1911-1931), (2012) i 'Higienisme, educació i protecció de la infància en la figura del paborde Jaume' (2004), juntament amb Francesca Comas; 'Regeneracionismo y protección a la infancia en la obra de Pere Ballester Pons (1856-1946)' (2005), juntamet amb Xavier Motilla o Pedagogical innovation and music education in

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup I, IS
Guia docent	A
Idioma	Català

Spain: Introducing the Dalcroze method in Catalonia, (2014) juntament amb F. Comas i X. Motilla. Ha publicat també diverses antologies d'articles de Pablo Montesino.

FRANCISCA COMAS RUBÍ. Doctora en Ciències de l'Educació (2000). Professora titular de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears. Membre del Grup d'Estudis d'Història de l'Educació de la UIB. Ha centrat la seva investigació en la història de l'educació a l'època contemporània, concretament en temàtiques relacionades amb la història de la infància i joventut, els moviments de renovació pedagògica contemporanis i la fotografia com a font per a la història de l'educació. Ha participat com a investigadora en projectes desenvolupats en el marc de plans nacionals R + D + I sobre moviments juvenils, i dirigit com a investigadora principal dos projectes R + D + I sobre fotografia com a font per a la història de l'educació. Actualment imparteix docència en el Grau de Pedagogia i en el Màster d'Intervenció Socioeducativa en Menors i Família.

Requisits

Competències

Les competències genèriques i específiques d'aquesta assignatura són:

Específiques

- * E-1.3. Els fonaments històrics de les formes de convivència i de les concepcions de la infància..

Genèriques

- * G-1. Tenir i entendre els coneixements que defineixen i articulen menors i famílies com a espai interdisciplinari de diverses àrees científiques (pedagogia, psicologia, sociologia, història, dret i altres), incloent les seves teories, mètodes i àrees d'intervenció, en un nivell que es recolça en documentació científica avançada i inclou alguns coneixements procedents de la vanguardia en aquest camp d'estudi i d'intervenció..
- * G-4. Ser capaços de transmetre informació, idees, problemes i solucions sobre qüestions relatives al comportament humà, tant a un públic especialitzat com no..
- * G-5. Haver desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per continuar la seva formació amb un alt grau d'autonomia, especialment per millorar la seva capacitat professional o per incorporar-se a estudis de doctorat que els proporcionin una formació avançada dirigida a l'especialització acadèmica o investigadora en aquest camp d'estudi i d'intervenció..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Els continguts que es treballaran en aquesta assignatura s'organitzen en torn a quatre grans temes:

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Continguts temàtics

Tema 1. Les darreres tendències i aportacions a la recerca històric-educativa sobre infància, menors i família

Estat actual de la recerca històric-educativa en temàtiques de primera infància, menors i família . Noves fonts per a la recerca històric-educativa.

Tema 2. Canvis en el model familiar i descoberta del infant a la crisi de l'Antic Règim i primeres etapes del liberalisme

El concepte d'infància i la seva construcció. Modernització demogràfica (baixada de la mortalitat i de la fertilitat). Rousseau i el pas a la família burgesa. Les diferències de gènere. Primeres mesures de protecció de la infància. Primeres passes del sistema educatiu: creació de les escoles de pàrvuls.

Tema 3. Infància i família en els desenvolupaments de l'Estat liberal

Evolució de la família. Estat i família al pensament liberal, socialista i anarquista. La lluita contra la mortalitat infantil el desenvolupament de la medicina infantil i de l'higienisme. La legislació sobre delinqüència infantil i les idees i institucions de reeducació, la difusió de l'escolarització, educació familiar i socialització. La transmissió dels rols masculí i femení. El treball infantil. Els jocs i les joguines.

Tema 4. Família i infància en la construcció de l'estat del benestar.

Estat i família, les mesures de protecció de la família. "El segle del nin".La nova concepció de la infància i la lluita contra el treball infantil. El desenvolupament de l'Escola Nova. La creació dels tribunals tutelars de menors. Les noves idees sobre reeducació de la infància delinqüent. Noves institucions per a la protecció de la infància. Els drets de l'infant. La difusió massiva de la escolarització. Els jocs infantils i les joguines. L'aparició de noves formes d'oci educatiu. Els moviments juvenils.

Metodologia docent

L'assignatura comptarà amb classes presencials de grup gran. Durant aquestes classes, els professors exposaran part dels continguts de l'assignatura, i els alumnes hauran de treballar a classe els continguts de les lectures obligatòries per a cada bloc temàtic que prèviament hauran llegit.

Una síntesi crítica de cada bloc de lectures obligatòries s'haurà d'entregar individualment i en pdf a través de l'espai d'entrega habilitat dintre de l'aula virtual i en els plaços que s'indiquin.

Durant tot el curs es mantindran actives eines online a través de les quals els alumnes podran accedir a diversos recursos relacionats amb l'assignatura i debatre i compartir coneixements, opinions, etc. De manera especial es farà servir el fòrum de debat (o l'espai virtual que es proposi) per comentar i aportar informació i bibliografia sobre les fonts històriques que es treballaran al llarg d'aquest curs.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició dels temes	Grup gran (G)	Les classes presencials s'organitzaran en torn al desenvolupament de part dels continguts dels temes, dels quals els professors n'exposaran algunes síntesis monogràfiques.	12

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup I, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes pràctiques	Activitats a partir de les lectures obligatòries	Grup mitjà (M)	Cada dia de classe presencial es dedicarà part del temps a treballar les lectures obligatòries que l'alumnat ja haurà d'haver llegit abans. Aquest treball es podrà fer en forma de debats en petits grups o grup gran, exposicions orals, pluja d'idees, etc.	4
Avaluació	Comentari d'una font històrica	Grup gran (G)	<p>Exercici que consistirà en un comentari d'una de les fonts històriques que s'hauran treballat al llarg del curs, i que estaran sempre relacionades amb els continguts de l'assignatura.</p> <p>Aquest exercici haurà d'incloure una breu descripció de la font i una anàlisi crítica de la mateixa en relació al seu context i als continguts treballats a l'assignatura (classes, lectures, documentació aportada al fòrum, etc.).</p> <p>Durant les classes presencials s'explicarà amb més detall com s'ha de fer aquest exercici.</p> <p>L'exercici tindrà una durada de 120 minuts</p>	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectura comprensiva	L'alumne/a disposarà de referències bibliogràfiques de lectura obligatòria i complementària, sobre les quals els professors l'assessoraran. L'alumne/a, abans de les classes, haurà d'haver llegit una sèrie de lectures obligatòries la referència de les quals li siran indicades pels professors a través de l'aula virtual amb suficient antel.lació.	25
Estudi i treball autònom individual	Participació online	Durant el curs s'aniran treballant, a través del fòrum de l'aula virtual (o espai alternatiu que es proposi) i de manera continuada, l'anàlisi de fonts històriques relacionades amb els continguts de l'assignatura. Els professors aportaran gradualment diferents fonts relacionades amb els continguts de l'assignatura, sobre les quals l'alumnat haurà d'aportar i compartir amb la resta de companys informació i bibliografia que ajudi a contextualitzar-les, interpretar-les i relacionar-les amb els continguts de l'assignatura.	20
Estudi i treball autònom individual	Síntesi de les lectures obligatòries	<p>A partir de les lectures obligatòries de cada tema, que l'alumne/a haurà fet abans de cada classe i del tractament que de les mateixes s'hagi fet durant la classe, l'alumnat haurà d'elaborar una síntesi crítica i comprensiva de cada bloc de lectures. Aquestes síntesis s'han de centrar en comentar lesidees compartides i/o que es poden relacionar entre els articles, i les que poden generar controvèrsia i/o debat.</p> <p>Aquestes síntesis s'hauràn d'entregar, de manera individual i en pdf a través de l'espai d'entrega habilitat a l'aula virtual en els plaços establerts. L'extensió de cada síntesi no ha de superar les 7pàgines (lletres 12, interlineat senzill).</p>	12

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup I, IS
Guia docent	A
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació de l'assignatura es farà en funció de la valoració de diverses activitats.

L'alumnat ha de ser conscient que, segons s'exposa al Reglament Acadèmic de la Universitat de les Illes Balears, es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura, en particular la inclusió en un treball de fragments d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar per propis de l'alumnat. Concórrer en un frau d'aquest tipus suposarà l'automàtica qualificació de "suspens"(0.0) a la convocatòria anual d'aquesta assignatura.

Activitats a partir de les lectures obligatòries

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Cada dia de classe presencial es dedicarà part del temps a treballar les lectures obligatòries que l'alumnat ja haurà d'haver llegit abans. Aquest treball es podrà fer en forma de debats en petits grups o grup gran, exposicions orals, pluja d'idees, etc.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la participació activa i constructiva durant les classes, prèvia lectura dels materials obligatoris, així com la qualitat i l'interès de les aportacions que es facin

Percentatge de la qualificació final: 10%

Comentari d'una font històrica

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Exercici que consistirà en un comentari d'una de les fonts històriques que s'hauran treballat al llarg del curs, i que estaran sempre relacionades amb els continguts de l'assignatura. Aquest exercici haurà d'incloure una breu descripció de la font i una anàlisi crítica de la mateixa en relació al seu context i als continguts treballats a l'assignatura (classes, lectures, documentació aportada al fòrum, etc.). Durant les classes presencials s'explicarà amb més detall com s'ha de fer aquest exercici. L'exercici tindrà una durada de 120 minuts
Criteris d'avaluació	Es valorarà: <ul style="list-style-type: none"> - La claredat, l'ordre i la coherència en l'exposició. - El nivell de coneixements assolits en torn al tema al qual fa referència la font, així com la seva comprensió. - La capacitat de relacionar i explicar, a través de la informació concreta de la font, contextos i temàtiques més àmplies de la història de la infància i la família. - El coneixement i domini bibliogràfic adequat per a contextualitzar i explicar degudament la font històrica. <p>Es valorarà l'exercici amb nota numèrica de 0 a 10.</p>

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup I, IS
Guia docent	A
Idioma	Català

Percentatge de la qualificació final: 40%

Participació online

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Durant el curs s'aniran treballant, a través del fòrum de l'aula virtual (o espai alternatiu que es proposi) i de manera continuada, l'anàlisi de fonts històriques relacionades amb els continguts de l'assignatura. Els professors aportaran gradualment diferents fonts relacionades amb els continguts de l'assignatura, sobre les quals l'alumnat haurà d'aportar i compartir amb la resta de companys informació i bibliografia que ajudi a contextualitzar-les, interpretar-les i relacionar-les amb els continguts de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la participació, a través del fòrum o mitjà proposat, en la recerca d'informació i bibliografia sobre les fonts històriques que els professors exposin.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Síntesi de les lectures obligatòries

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	A partir de les lectures obligatòries de cada tema, que l'alumne/a haurà fet abans de cada classe i del tractament que de les mateixes s'hagi fet durant la classe, l'alumnat haurà d'elaborar una síntesi crítica i comprensiva de cada bloc de lectures. Aquestes síntesis s'han de centrar en comentar les idees compartides i/o que es poden relacionar entre els articles, i les que poden generar controvèrsia i/o debat. Aquestes síntesis s'hauràn d'entregar, de manera individual i en pdf a través de l'espai d'entrega habilitat a l'aula virtual en els plaços establerts. L'extensió de cada síntesi no ha de superar les 7 pàgines (lletra times 12, interlineat senzill).
Criteris d'avaluació	Es valorarà: - Capacitat d'anàlisi dels texts, de comprensió dels mateixos i de síntesi de les idees més importants - Claredat, ordre i coherència en l'exposició. - Presentació adequada quant a aspectes formals d'expressió, ortografia, citació bibliogràfica, etc. Cada síntesi es valorarà amb nota numèrica de 0 a 10.

Percentatge de la qualificació final: 40%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

SELECCIÓ BIBLIOGRÀFICA ORIENTATIVA

Bibliografia bàsica

- ARIÈS P. *El niño y la familia en el Antiguo Régimen*, Madrid: Editorial Taurus, 1987
- BORRÁS LLOP, J. M., *Historia de la infancia en la España contemporánea : 1834-1936* / Dirección del proyecto y selección iconográfica, José María Borrás Llop. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1996.
- BEL BRAVO, M. A. *La familia en la història*, Madrid: Ediciones Encuentro, 2000
- BURGUIERE, A.; KLAPISCH-ZUBER, CH.; SEGALÉN, M.; ZONABEND, F. (dirs.) *Historia de la familia*. 2 vol. Madrid: Alianza Editorial, 1988.
- DELGADO, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup I, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

GONZÁLEZ-AGÀPITO, J. *La educación infantil: lecturas de un proceso histórico en Europa*. Barcelona: Octaedro / Rosa Sensat, 2003.
GUTIÉRREZ, A.; PERNIL, P., *Historia de la infancia, itinerarios educativos*, Madrid: UNED, 2004
MOLL BLANES, I. *Historia de la familia : una reflexión historiográfica*, Madrid : Marcial Pons, 2000
PALACIO LIS, I.; RUIZ RODRIGO, C., *Infancia, pobreza y educación en el primer franquismo: (Valencia 1939-1951)*, València : Universitat de València, 1993.
HISTORIA DE LA EDUCACIÓN. Revista interuniversitaria. monogràfic dedicat a Història de l'Educació infantil, nº 10 (1991)

Bibliografia complementària

ANDERSON, M. *Aproximación a la historia de la familia occidental, 1500-1914*. Madrid: Siglo XXI, 1988.
BAJO ÁLVAREZ, M.F.; BELTRÁN MOYÀ, J.L. *Breve historia de la infancia*. Madrid: Ediciones Temas de Hoy S.A., 1998.
BARTOLOMÉ MARTÍNEZ, B. (dir) *Historia de la acción educadora de la Iglesia en España. II. Edad contemporánea*. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, 1997.
BORRELL I SABATER, M. *Pobresa i marginació a la Catalunya il·lustrada: dides, expòsits i hospicians*. Catalunya: Centre d'Estudis Selvatans, 2002.
BUJOSA F, MOLL, I., SUREDA B. "La avanzada transición demográfica en Mallorca: el caso de la mortalidad infantil." *Boletín de la Asociación de Demografía Histórica*, XVIII-II, 2000, p. 125-146
DE MAUSE, LI. *Historia de la infancia*. Madrid: Alianza Editorial, 1994.
DELGADO CRIADO, B. *Historia de la Educación en España y América. La educación en a España contemporánea (1789-1975)*. Vol. 3. Madrid: Fundación Santa María, ediciones Moranta, 1994.
DUBY, G. ; PERROT, M. *Historia de las mujeres*. 5 vol. Madrid: Taurus ediciones, 2000.
ESCOLANO, B. "Aproximación histórico-pedagógica a las concepciones de la infancia" *Studia Pedagogica. Revista de Ciencias de la Educación-Universidad de Salamanca*, núm.6, 1980, pàgs. 5-16
FERNÁNDEZ VARGAS, V; NAVARRO, L.L. *El niño y el joven en España (siglos XVIII y XX)*. Barcelona: Anthropos, 1989
FULLANA I PUIGSERVER, P. "Menors a Mallorca en perspectiva històrica (1796-1975)". *Alimara. Revista de Treball Social*, núm. 51, 2008
HISTORIA DE LA EDUCACIÓN EN ESPAÑA, tomo I (Del despotismo ilustrado a las Cortes de Cádiz) y Tomo II (De las Cortes de Cádiz a la Revolución de 1868). Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1985.
LEVI, G. i SCHMITT, J.C. (dirs.) *Historia de los jóvenes*. 2 vol. Madrid: Santillana y Taurus, 1996.
LÓPEZ NÚÑEZ, A. *Los inicios de la protección social a la infancia en España*. Madrid: Editorial CEPE, 1992
NASH, M. *Mujer, familia y trabajo en España 1875-1936*. Barcelona: Anthropos, 1983.
PACERA, C. *Estudios de historia de la infancia*. Barcelona: PPU, 1993.
PUELLES BENÍTEZ, M. de. *Política y educación en la España contemporánea*. Madrid: UNED, 2004.
REVISTA DE EDUCACIÓN, monogràfic "Historia de la infancia y de la juventud", núm. 281, 1986.
ROCA CHUST. T. *Historia de los Tribunales Tutelares de Menores en España*. Madrid: CSIC, 1968.
RUIZ RODRIGO, C. & PALACIOS LIS, I. *Pauperismo y Educación. Apuntes para una Historia de la Educación Social en España*. Valencia: Universidad de Valencia, 1995.
SANTOLARIA SIERRA, F.F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
TORRECILLA HERNÁNDEZ, L. *Niñez y castigo. Historia del castigo escolar*. Valladolid: Universidadde Valladolid, 1998.
VOLTES, M.J.; VOLTES, P. *Madres y niños en la historia de España. Grandezas y miserias de la vida íntima de otros tiempos*. Barcelona: Planeta, 1989.

Altres recursos

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	10986 - Darreres Aportacions sobre Història de la Família i la Infància en Europa..
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Al llarg del curs, a través de l'aula virtual, es facilitarà als alumnes el **material de lectura obligatòria** i altres recursos específics sobre temàtiques concretes.

